

Z. IVANIČOVÁ-I. BREZINA

A SZLOVÁK KÖZTÁRSASÁG 1993-1997 KÖZÖTT

Az 1993 január 1-én megalakult független Szlovák Köztársaság gazdasági helyzetét és fejlődési lehetőségeit az elemzők meglehetősen borúlátóan ítélték meg. Előrejelzéseik szerint a Szövetségi Köztársaság felbomlását sokkal jobban megsínyli a Szlovák, mint a Cseh Köztársaság. Az itt következő tanulmány e becsléseknek némi-
leg ellentmondva kívánja az olvasók elé tárni a fiatal Szlovák Köztársaság gazdasági fejlődésének néhány alapvető makroökonómiai jellemzőjét.

A volt Cseh és Szlovák Szövetségi Köztársaság gazdasági helyzete meglehetősen jól alakult: a külföldi adósság csekély volt, s gyakorlatilag nem létezett egyensúlyhiány. Másrészt a volt CSSZK tervutasításos rendszerű volt, s bár történt néhány reformkísérlet, a legkritikusabb körülmény a Cseh Köztársaság és Szlovákia gazdasága közötti különbség volt. Saját gazdasági és nemzeti igényeinek kielégítése végső soron fontos szerepet játszott a volt CSSZK felbomlásában.

Az átalakulás kezdeti fázisa Szlovákiában erőteljes hanyatlással járt együtt. A megszorító devizapolitikát szövetségi szinten az egyes körzetekre való tekintet nélkül alkalmazták. Emiatt visszaesett a termelés, és növekedett a munkanélküliség. A helyzetet tovább rontotta a szlovák gépipar rohamléptekben történő átalakítása – mindenfajta számottevőbb kompenzáció nélkül.

A Szlovák Köztársaság gazdasági fejlődése a Szövetségen belül 1990-1992 között

A Szlovákia fejlődését az 1990-1992 közötti időszakban meghatározó legfontosabb külső és belső tényezők a következők voltak:

Külső tényezők:

- A volt Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának összeomlása

- A világkereskedelem globális recessziója
- A csehszlovák gazdasági kapacitás visszaesése.

Belső tényezők:

- A valuta leértékelése
- Az árak felszabadítása (az árak 1991. I. 1-i deregulációja)
- Makroökonómiai politika (valuta-, költségvetési, adó- és bérpolitika)
- A külkereskedelem liberalizálása
- A magánszektor térhódítása (privatizációs folyamat).

A külső, valamint a belső tényezők együttes hatására a bruttó hazai termék 1991-ben 14,5 %-kal, 1992-ben pedig 7 %-kal esett vissza. A nyilvántartott munkanélküliségi ráta 1991 végére 9,9 %-ra, 1992-ben pedig 10,4 %-ra emelkedett. Ezzel szemben a bruttó hazai termék a Cseh Köztársaságban 1991-ben 14,2 %-kal, 1992-ben pedig 6,4 %-kal esett vissza, míg a munkanélküliségi ráta 1991-ben 4,1 %, 1992-ben pedig 2,6 % volt. A bruttó hazai termék visszaesése mindazonáltal nem volt olyan drámai, mint a többi piacgazdaságra áttérő országban.

A szlovák gazdaság 1993-1997 közötti fejlődése

1993 a független Szlovák Köztársaság első, gazdasági átalakulásának a harmadik éve volt. A recesszió mélységére olyan tényezők hatottak mint a keleti piac

1. táblázat

Néhány alapvető makroökonómiai tényező
összehasonlítása

	Szlovák Köztársaság		Cseh Köztársaság	
	1991	1992	1991	1992
GDP-index	85,5	93,0	85,8	93,6
Reálár-index	73,3	108,7	75,5	109,7
Fogyasztói árindex	161,2	110,0	156,6	111,1
Munkanélküliségi ráta	9,9	10,4	4,1	2,6

Forrás: A Csehszlovák Köztársaság 1992., 1993. évi Statisztikai Évkönyve

szétesése, a világ gazdaság stagnálása, valamint a fegyvergyárak konverziója (átállítása polgári termelésre). A magánszektor részesedése a bruttó hazai termékben mindössze 39 % volt. A másik sajátos tényező az új adórendszer bevezetése volt 1993. január 1-vel.

A szlovák gazdaság fejlődését 1994-ben főleg a szlovák korona leértékelése, az import áruk pótvámja, a Cseh Köztársaságból importált áruk bizonylati kötelezettsége stb. határozta meg. Az adórendszerben néhány változtatást hajtottak végre. A jövedelemadó 45 %-ról 40 %-ra, a személyi jövedelemadó maximális mértéke pedig 47 %-ról 42 %-ra csökkent. A fogyasztói javak és szolgáltatások többségét terhelő értékadó a korábbi hat %-ról 1994. augusztus 1-én huszonöt %-ra emelkedett. Az áruk és szolgáltatások árának hozzávetőlegesen az öt %-a állami felügyelet alá tartozott, a kormány egyeztetve a minimum és maximum jövedelmet, s hozzájárult a gyenge és az erős gazdasági ágazatok szabályozásához. A kapott eredmények a termelési hatékonyság fellendülését mutatták. Ez kifejeződött a bruttó hazai termék növekedésében és az infláció növekedésének lelassulásában, aminek következtében a munkanélküliségi ráta csupán mérsékelten emelkedett. A Szlovák Köztársaság ezeket a komparatív előnyöket arra tudta felhasználni, hogy külföldi kereskedelmi hányadát 1994-ben többletté változtassa.

Abban, hogy a gazdaság 1994-ben jobb eredményeket mutatott, mint 1993-ban, a következő tényezők játszottak szerepet:

- A makroökonómiai tevékenység stabilizálása (jó restriktív pénzügyi és semleges valutapolitika)
- Az exportot és a külföldi kereskedelmi mérleget támogató politikai rendezések (a szlovák korona le-

értékelése 1993. második felében, importkorlátozások 1994. elején, és exporttámogató intézkedések 1994. második felében)

- Az üzlet kedvező élénkülése az ipari országokban és a CEFTA- (Közép-Európai Szabadkereskedelmi Övezet) országokban.

1995-ben a makroökonómiai tényezők pozitív irányzata jórészt stabilizálódott. Ez annak volt köszönhető, hogy Szlovákia üzleti partnerországainak többségében felélénkült az üzleti élet, s ez nagy nyereséggel járt. A szlovák gazdaság működésére a legnagyobb hatást a következő belső tényezők tették:

- A gazdaság átalakítása
- A kis- és középvállalatokat támogató program
- Az állami szektor fejlődése
- A munka termelékenységének növekedése
- Az egyensúly fenntartása ésszerű valutapolitikával
- A társadalmi összhang fenntartása.

A gazdasági helyzet kedvező alakulása Szlovákiában a bruttó hazai termék 7,4 %-os növekedésében tükröződött. A termelési szféra fejlődése a munkanélküliségi ráta csökkenésében mutatkozott meg, amely 1995 első negyedében 12,9 % volt. Az átlagbér reálértéke 4,4 %-kal növekedett, ami a megélhetési költségek lassúbb növekedésének volt az eredménye. Ezek az adatok, valamint az alacsony állami költségvetési hiány (nyolc milliárd szlovák korona 1995-ben, szemben az 1994. évi 22,9 milliárd koronával) kedvezően hatott az inflációra. Az átlagos inflációs ráta 1995-ben 7,2 %-ra csökkent, ami – az előző évekhez viszonyítva – egészen jó eredménynek számít (az inflációs ráta 1993 negyedik negyedében 25,1 % volt, 1994-ben pedig 11,7 %).

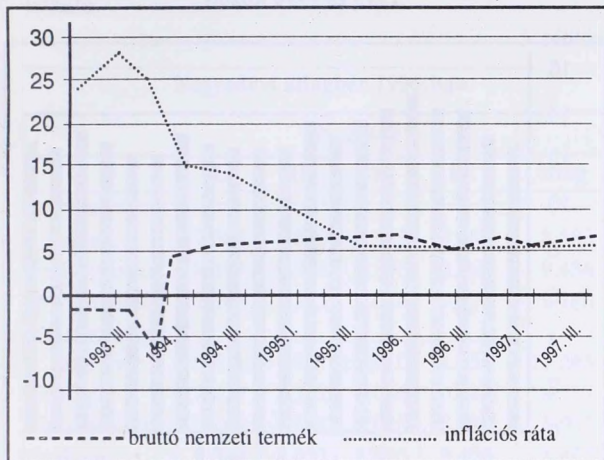
Az 1995-ben, 1996-ban, valamint 1997-ben megfigyelhető pozitív trend alapján kedvező fejlődés prognosztizálható az egész szlovák gazdaságban 1998-ra, beleértve a bruttó hazai termék növekedését, és talán az inflációs ráta folyamatos csökkenését is. Az átlagos munkanélküliségi ráta valószínűleg csökkenni fog, vagy ugyanazon a szinten marad.

A bruttó hazai termék alakulása

Az átalakítási folyamat három évében (1990–1993) a bruttó hazai termék reálértékének visszaesése lelassult. (1., 2. táblázat és 1. ábra) 3,6 %-os növekedés következett be 1994 első negyedében, s az egész évi növekedés 4,9 % volt. Amint a 2. táblázatból látható, a statisztikai hivatal szerint a növekedés 1995-ben 7,4 %, 1996-ban 6,8 %, 1997-ben pedig 6,5 % volt.

1. ábra

A GDP (bruttó nemzeti termék) alakulása

Forrás: A Szlovák Köztársaság Statisztikai Évkönyve 1996, 1997
A Szlovák Köztársaság Statisztikai Szemléje 1996/4, 1997

A bruttó hazai termék 1994. évi felhasználását illetően az áruk és szolgáltatások exportja volt az a legdinamikusabb tényező, amely a növekedésre kihatott, s ezen kívül a hazai kereslet kezdte befolyásolni a bruttó hazai terméket ugyanennek az évnek a második és a negyedik negyedében. 1995-ben a bruttó állóalapok létesítése növekedett, s a végső háztartási fogyasztás növekedési tendenciáját változatlan szinten lehetett tar-

2. táblázat

A bruttó hazai termék növekedése
%-ban (1993. évi ár)

Index	Év	Negyedév				
		I.	II.	III.	IV.	Átlag
A bruttó hazai termék növekedése	1993	-2,9	-3,0	-3,1	-5,6	-3,7
	1994	3,6	5,6	5,1	5,3	4,9
	1995	5,7	7,0	8,2	8,5	7,4
	1996	7,3	6,9	5,6	7,4	6,8
	1997	6,4	6,2	6,6	6,9	6,5

Forrás: A Szlovák Köztársaság Statisztikai Évkönyve 1996, 1997
A Szlovák Köztársaság Statisztikai Szemléje 1996/4, 1997

tani. A szolgáltatási szektor fejlődése miatt 1994-ben és 1995-ben gyorsabban emelkedett az import az ipari ágazatokban. Az 1995. évi növekedésben viszont a legfontosabb tényező még mindig a külföldi kereslet volt, bár befolyása valamelyest visszaesett. 1996-ban és 1997-ben a bruttó hazai termék stabilizálódott. 1996-ban a

kereskedelmi mérleg negatív irányba tolódott el. Ez a tendencia tartott még 1997-ben is. Ennek az volt az oka, hogy felgyorsult a beruházási folyamat Szlovákiában, először az atomerőműbe, majd az infrastruktúrába, például az autópálya-építésbe.

Ha a bruttó hazai terméket alaposabban kielemezzük, akkor megállapíthatjuk, hogy a piaci és a nem piaci szolgáltatások hosszú távú növekedést mutatnak. Évekig tartó stagnálás után 1995-ben és 1996-ban az építőiparban és az egész iparban jelentős felfelé irányuló trend figyelhető meg. A legnagyobb mértékű növekedés a bútorigarban, a műanyag- és gumiiparban, a gépiparban stb. jelentkezett.

Infláció és árak

Az inflációt befolyásoló legerősebb tényező a független Szlovák Köztársaságban az új adórendszer bevezetése és a szlovák korona leértékelése volt 1993-ban.

A leértékelési impulzusok hiánya 1994-ben minden vizsgált indexben pozitívan jelentkezett. Ebben az évben az inflációs ráta 11,7 %-ra esett vissza, s a többi átalakulóban levő országhoz képest Szlovákiában volt a legalacsonyabb az inflációs ráta (1994-ben Lengyelországban például 14 % volt, Magyarországon pedig 19 %).

Az inflációs ráta fejlődésének előrejelzése a következő volt: amennyiben a szlovák kormány folytatja a kedvező intézkedéseket a gazdaságpolitika terén 1994-től is, s a Szlovák Nemzeti Bank tartja magát az 1995-re és 1996-ra bejelentett monetáris politikához, akkor az inflációs rátának 1995-ben (amit az össz fogyasztói árindex éves növekedési rátája szab meg) 8-11 % között, 1996-ban pedig 6-8 % között kell ingadoznia. Ez a várakozás teljesült. 1995-ben az inflációs ráta a negyedik negyedévben 7,2 %-ra, 1996-ban pedig 5,8 %-ra csökkent. Az inflációs ráta alakulása a 3. táblázatban és az 1. ábrán látható. Az 1997. évi 5,8 %-os inflációs ráta a

3. táblázat

Az inflációs ráta alakulása %-ban

Év	Átlag	Negyedév			
		I.	II.	III.	IV.
1993	19,15	20,4	23,5	27,0	25,1
1994	13,15	14,7	13,9	12,3	11,7
1995	9,475	11,3	10,6	8,8	7,2
1996	6,025	6,2	6,2	5,9	5,8
1997	6,003	5,9	5,9	6,1	6,06

Forrás: A Szlovák Köztársaság Statisztikai Szemléje, 1996/4, 1997

reform országok között a legalacsonyabb volt. (Az inflációs ráta Lengyelországban 18 %, a Cseh Köztársaságban 12 %, Magyarországon pedig 15 % volt.)

A különféle árindekerek alakulását többnyire a gazdaságpolitikai megszorítások (az árfolyam hullámozása, az adórendszer szabályozása, az állam által szabályozott árak interferenciája), valamint a gazdasági fejlődés befolyásolták. Az alapvető fogyasztási cikkek esetében a legnagyobb mértékű emelkedés 1995-ben, a zöldségárakban volt megfigyelhető. (11,9 %) Ezt az emelkedést főképpen a burgonya (49,9 %), a cukor (22,6 %), valamint az üdítőital (15,4 %) áremelkedése okozta. A többi termék árnövekedése nem haladta meg a 15 %-ot. Az árak 1996-ban és 1997-ben stabilizálódtak, az ár-emelkedés az inflációs ráta körül mozgott.

Az 1. ábrán láthatjuk, hogy a volt Csehszlovák Köztársaság felbomlása után a szlovák gazdaságban jó irányban fejlődött a bruttó nemzeti termék és az inflációs ráta. A gazdasági stabilizáció 1995-ben kezdődött meg.

Munkanélküliség és bérek

Az átalakulási folyamatban a társadalmi szféra a legkényesebb terület. A társadalmi egyetértés fenntartása a sikeres átalakulás előfeltétele. A társadalmi egyetértés nagyban függ a munkanélküliség kérdésének megoldásától. A statisztikai adatok tanúsága szerint a munkanélküliségi ráta 1990-ben csupán 1,6 % volt. A gazdasági reform beindulása után azonban a munkanélküliségi ráta 1991-ben 11,8 %-ra szökött föl. 1992 végén a ráta 10,4 % volt, 1993 végén 14,4 % (Szlovákia némely vidékein a munkanélküliség elérte a 20 %-ot). Ezek az értékek a lassú szerkezet-átalakítás és a recesszió következményei voltak, jóllehet a foglalkoztatottság a magánszektorban rohamosan nőtt. A recesszióra kihatottak a munkaerőpiaci változások, s a gazdasági fellendülés első jelei 1994-ben voltak észrevehetőek. Az 1994-es év jelentette a fordulópontot a munkanélküliség alakulásában, mivel a ráta

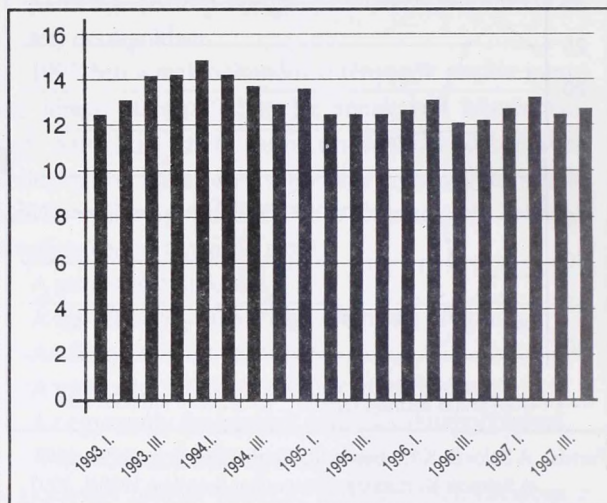
4. táblázat

A munkanélküliségi ráta alakulása

Év	Átlag	Negyedév			
		I.	II.	III.	IV.
1993	13,65	12,5	13,6	14,1	14,4
1994	13,85	14,7	14,3	13,5	12,9
1995	13,30	13,6	13,3	13,2	13,1
1996	12,625	13,3	12,1	12,2	12,8
1997	12,875	13,6	12,5	12,8	12,6

Forrás: A Szlovák Köztársaság Statisztikai Szemléje, 1996/4, 1997

A munkanélküliségi ráta alakulása
1993 és 1996 között

Forrás: A Szlovák Nemzeti Bank Statisztikai Főosztályának tájékoztatója, előzetes számítás

ez év utolsó negyedében 12,9 %-ra esett vissza. A munkanélküliségi ráta alakulása Szlovákiában a 4. táblázatban és a 2. ábrán látható.

A munkanélküliség szerkezete a munkanélküli időszak hosszúságától függően úgy alakult, hogy növekedett az egy évnél hosszabb ideig munkanélküli, és csökkent a három hónapnál rövidebb ideig munkanélküli személyek száma. Mindazonáltal mégsem beszélhetünk pozitív változásról a munkanélküliség alakulásában. A munkanélküliségi ráta kisebb csökkenését lényegében az okozta, hogy a legfeljebb huszonegy alkalmazottat foglalkoztató kisvállalatoknál, valamint az állami, a magán és a szociális szolgáltatási szektorban növekedett a foglalkoztatottság. Fontos megemlíteni, hogy 1990 után általában minden nagyobb gépipari vállalat bezárt. A privatizációs folyamat, továbbá a kis- és középvállalatok alapításának következtében új munkahelyek jöttek létre.

A társadalmi szférában az egyetértés szintén a nominálbér és az inflációs ráta alakulásától függ. A nominálbér 1993-ban 3,6 %-al csökkent (összehasonlításképpen: 1991-ben 26,7 %-al csökkent, 1992-ben pedig 8,7 %-al növekedett). Az 1994-es év ismét a változások éve volt. Az átlagbér 1994-ben 6,123, 1995-ben pedig 7,195 szlovák korona volt (kb. 240 US\$). Ágazatonkénti elemzés szerint a legnagyobb az átlagbér a pénzügyi szektorban volt (13,529 szlovák korona), a legalacsonyabb pedig a vendéglátóiparban (5,746 szlovák korona), a társadalmi, az állami és a magán szolgáltatási szférában

(5,805 szlovák korona), valamint a mezőgazdaságban (5,835 szlovák korona). A szlovák alkalmazott átlagos nominálbérének alakulása 1996-ban az 5. táblázatban látható.

5. táblázat

Negyedévi átlagbér 1996-ban

	Negyedév				Átlag
	I.	II.	III.	IV.	
Ipar összesen					
ebből:	7.583	8.600	8.375	9.789	8.583
Ércbányászat	8.499	9.424	9.396	10.402	9.436
Ipari termelés	7.362	8.235	8.076	9.474	8.280
Villamosáram, gáz és víz	9.411	11.928	10.891	12.737	11.245
Építőipar	7.229	8.322	9.006	10.314	8.737
Kereskedelem	6.145	6.658	7.026	7.881	6.911
Szállítás	8.394	8.657	8.913	9.429	8.865

Forrás: A Szlovák Köztársaság Statisztikai Szemléje, 1996/4

A termelékenység javulása miatt az átlagbér Szlovákiában 1997-re évi 8.900 szlovák koronára (ami hozzávetőlegesen évi 3560 USD) emelkedett. A gazdasági reform további előrehaladása szempontjából a bérfejlés a reálbér növekedésének a munka termelékenységének alakulásával kapcsolatos korlátait figyelembe véve fontos szerepet fog játszani. Hozzájárul a makroökonómiai környezet stabilitásához, és megteremti az inflációsemleges gazdasági növekedés feltételeit, ami ellentétben a foglalkoztatottság további fejlődésével kapcsolatos fontos makroökonómiai feltételezésekkel.

Külkereskedelem

Az 1993. évi leértékeléstől és az 1994. évi import pótvámtól az ország gazdasági vezetősége az export dinamikus növekedését várta. Ezek az intézkedések 1994-ben a pozitív kereskedelmi mérlegben jelentkeztek. A kereskedelmi forgalom Szlovákia és a piacgazdaságra épülő országok között mind export, mind import tekintetében nőtt, viszont másrésről a volt KGST-országokkal folytatott külkereskedelem erősen visszaesett.

A külkereskedelem 1994. évi alakulása volt a gazdasági fejlődés egyik legdinamikusabb tényezője. Ez enyhítette a gazdasági visszaesést. Az import csekély mértékének a fő oka a mezőgazdasági termékek és zöldségfélék szigorú tanúsítási előírásai voltak. Az exportot a fent említett leértékelés segítette.

A külkereskedelem struktúrája a szlovák gazdaság sokrétűségét tükrözi. Az import főleg nyersanyagból és

tüzelőanyagból állt, míg az export régtől fogva exportált cikkekből, többek között alapvető vegyipari termékekből, vas- és acélipari termékekből, valamint részben textil- és ruhaipari cikkekből állt. Csökkenés mutatkozott korszerű gépek és technológiák importjában, amelyek ellentétben álltak a gazdasági átalakítás szükségleteivel. Ezt a csökkentést a gépgyárak fizetéseképtelensége okozta, ami a hadiipari termelés korábban be nem tervezett polgári termelésre történő áttérése, valamint az adósságok volt szovjet utódállamokból történő behajtásának ellehetetlenülése okozott.

Az áruk és szolgáltatások exportja 1995-ben 18,5 %-kal, az import pedig 19,1 %-kal növekedett 1994-hez képest, ugyanakkor a kereskedelmi mérleg 1,788 milliárd szlovák korona volt. A külkereskedelmi forgalom export részesedése 1995-ben 50,2 % volt, ami megegyezett az előző évivel.

Területi szempontból 1994-hez képest az OECD országokba irányuló export 40,6 %-ra emelkedett, az import pedig 41,3 %-ra, a Cseh Köztársaságba irányuló export pedig 35,2 %-ra esett vissza. A CEFTA országokból eredő import is 32,9 %-ra csökkent, amiből a Cseh Köztársaságból származó import 27,5 %-ra. A külkereskedelmi kapcsolatok alakulását a 6. táblázat tünteti fel.

A külkereskedelem alakulása két évvel ezelőtt nagyon kedvezőtlen volt. 1995-ben az import 23,6 %-kal, az

6. táblázat

Külkereskedelmi kapcsolatok

Millió szlovák korona	1993	1994	1995	1996	1997
Export	167.724	214.375	254.099	270.628	295.574
index	92.1	127.8	118.5	106.5	112.09
Import	195.034	211.811	252.311	335.165	345.049
index	115.3	108.6	119.1	132.8	110.0
Külkereskedelmi mérleg	-27.310	2.564	1.789	-64.537	-49.475

Forrás: A Szlovák Köztársaság Statisztikai Évkönyve, Szlovák Nemzeti Bank, SZK Gazdasági Figyelő

export csupán 2,1 %-kal növekedett. Az import jellegét alapvetően az üzemanyag és a kapcsolódó termékek, a villamosenergia, a személyautó, az állati és a növényi zsír és olaj, az atomreaktor, a gépipari termékek és eszközök határozták meg. A negatív kereskedelmi mérlegre erősen hatott az Oroszországgal folytatott kereskedelem negatív mérlege (-25,6 milliárd szlovák korona). Pozitív volt a

kereskedelmi mérleg a CEFTA országokkal, különösen Németországgal.

A külkereskedelmi statisztika előzetes adatai szerint a Szlovák Köztársaságból 1996 eleje óta exportált áruk értéke 270,6 milliárd szlovák korona volt (amiből 31 %-ot képviseltek a Cseh Köztársaságba exportált javak). Az export értéke 6,1 %-kal volt magasabb 1995-höz viszonyítva. A Szlovák Köztársaságba irányuló import összértéke 335,2 milliárd szlovák korona volt (amiből a Cseh Köztársaságból importált áruk 24,5 %-ot képviseltek). Az import értéke 28,5 %-al volt magasabb 1995-höz viszonyítva. Az 1996. és 1997. évi kereskedelmi mérleg negatív volt: értéke 64,5 milliárd, illetve 49,475 milliárd szlovák korona.

Külföldi tőke a Szlovák Köztársaságban

A szlovák gazdaság lendületes fejlődése ellenére a Szlovák Köztársaság a külföldi tőke beáramlása tekintetében nincs az első országok között. 1996. június végén 9419 szervezetnek volt külföldi tőkerészesedése, s a külföldi tőke beáramlása a Szlovák Köztársaságba 1995. decemberéhez viszonyítva 2,3 milliárd szlovák koronával növekedett.

1996 júniusában a külföldi tőke összege Szlovákiában elérte a 24,2 milliárd szlovák koronát (a 808,4 millió USD-t). A külföldi tőke a Szlovák Köztársaságba 89 országból érkezett. A legfontosabb országok százalékos részaránya a 3. ábrán látható. A külföldi befektetés teljes összege egy főre számítva hozzávetőlegesen 5000 szlovák korona.

A befektetés főképpen a bankrendszerbe, a hatékony technológiákba és a pénzügyi szektorba irányul. A spekulatív befektetés a többi reformországhoz képest csekély.

Fontos megemlíteni, hogy több szlovák vállalat lemondta a külföldi befektetésből való részesedést. Ennek részben az volt az oka, hogy a külföldi vállalatok gaz-

3. ábra

Részesedés az összes külföldi tőkevolumenből

Németország	19 %
Franciaország	6 %
Hollandia	6 %
Ausztria	22 %
Cseh Köztársaság	22 %
USA	18 %
Nagy-Britannia	7 %

Forrás: A Szlovák Köztársaság Statisztikai Szemléje, 1996/2

dasági helyzete hazájukban gyenge volt (például a Samsungé), ugyanakkor több külföldi vállalat szerette volna beszüntetni szlovákiai termelését, s a szlovák felet csupán szervizelésre kívánta igénybe venni (például saját külföldön előállított termékeik raktározására és csomagolására).

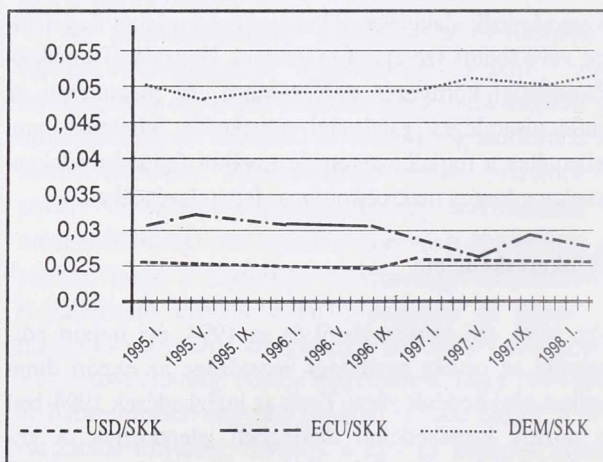
A szlovák valuta helyzete

Már szóltunk az inflációs ráta alakulásáról, valamint a szlovák korona leértékeléséről 1993-ban. A szlovák korona két valutakosár alapján jött létre; az USD-en 40 %-os aránnyal és a DEM-en 60 %-os aránnyal. Ezért a korona relatíve stabil. Amikor az USD emelkedik, a DEM süllyed.

A szlovák korona DEM/SKK, USD/SKK és ECU/SKK árfolyamának alakulását a 4. ábra tünteti fel, a HUF(100)/SKK; PLN/SKK és a SIT(100)/SKK-ét az 5. ábra, a CZK/SKK-ét pedig a 6. ábra.

4. ábra

A szlovák valuta helyzete a DEM-hez, az USD-hez és az ECU-hoz képest

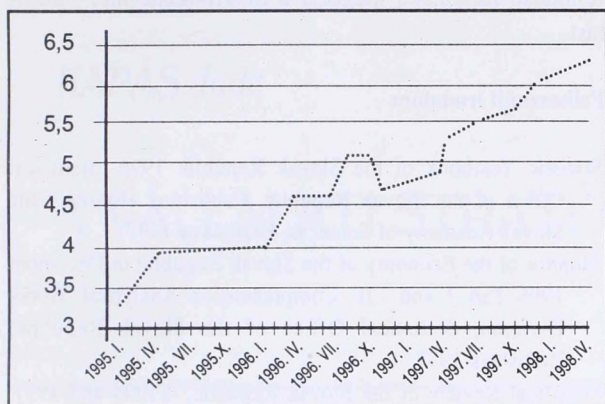

Forrás: A Szlovák Nemzeti Bank Statisztikai Tájékoztatója, Szlovák Nemzeti Bank, Statisztikai Főosztály, becslés

A grafikon alapján megállapíthatjuk, hogy a Szlovák Korona relatíve stabil. A szlovák korona az USD-hez képest csak 1997-ben esett vissza kb. 17,01 %-ot, a DEM-hez képest pedig 4,65 %-ot emelkedett.

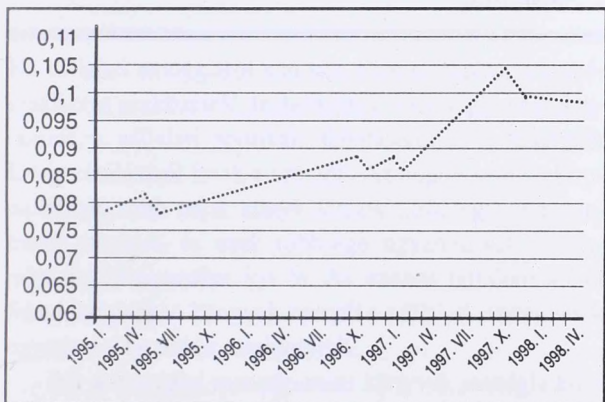
Érdekes kérdés a szlovák valuta alakulása a CEFTA országok valutáihoz képest (lásd 5/a, 5/b, 5/c ábra). A szlovák korona az 1995-1997 közötti gazdasági stabilizáció alatt felértékelődött. Ez azt jelenti, hogy az importált

5/a. ábra

A szlovák valuta helyzete a HUF-hoz képest
(HUF/SKK)

Forrás: A Szlovák Nemzeti Bank Statisztikai Tájékoztatója,
Szlovák Nemzeti Bank, Statisztikai Főosztály, becslés

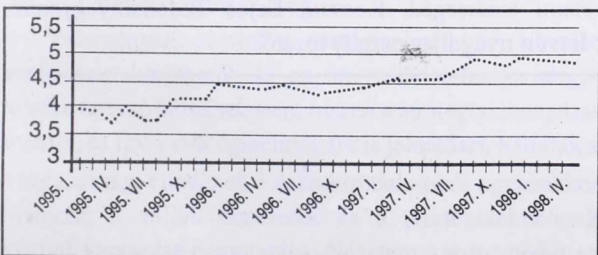
5/b. ábra

A szlovák valuta helyzete a PLN-hez képest
(PLN/SKK)

Forrás: A Szlovák Nemzeti Bank Statisztikai Tájékoztatója,
Szlovák Nemzeti Bank, Statisztikai Főosztály, becslés

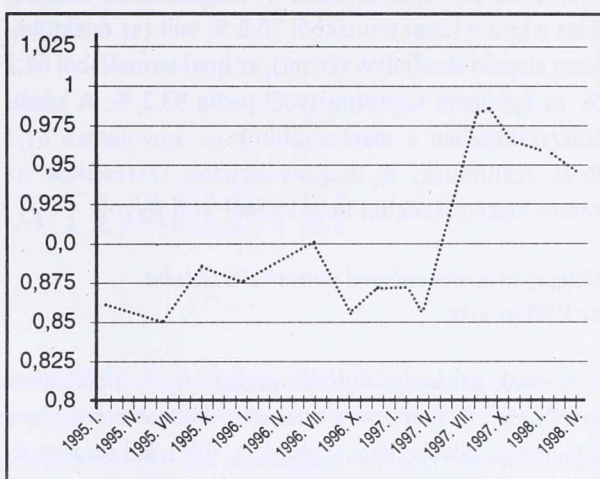
5/c. ábra

A szlovák valuta helyzete a SIT-hez képest (SIT/SKK)

Forrás: A Szlovák Nemzeti Bank Statisztikai Tájékoztatója,
Szlovák Nemzeti Bank, Statisztikai Főosztály, becslés

6. ábra

A szlovák valuta helyzete a CZK-hoz képest
(CZK/SKK)

Forrás: A Szlovák Nemzeti Bank Statisztikai Tájékoztatója,
Szlovák Nemzeti Bank, Statisztikai Főosztály, becslés

7. táblázat

A legfontosabb makroökonómiai
mutatók előrejelzése

Mutató	1998
Inflációs ráta (százalék)	6,5
Munkanélküliségi ráta (százalék)	13,0
GDP (jelenlegi árnövekedés, százalék)	6,0
GNP egy főre (USA \$)	4,270
Export (növekedés, százalék)	10,0
Import (növekedés, százalék)	9,0
Külföldi befektetés (millió USA \$)	1,500
Külföldi devizaállomány (millió USA \$)	8,900
NBS (Szlovák Nemzeti Bank) leszámítási ráta (százalék)	9,27

Forrás: A Szlovák Piaci Szemle (1996. május)
Havi Piaci Szemle (1996. július) Creditanstalt

árak értéke alacsonyabb, mint 1995-ben. Ezzel szemben a Szlovákiából exportált árak drágábbak.

Még részletesebb vizsgálatra van szükség a cseh és a szlovák valuta viszonyát illetően. (6. ábra) Megjegyzendő, hogy a csőd gyakorisági rátája növekvő tendenciájú Szlovákiában. Két hullámban zajlik, ahol az első a Cseh Köztársaságban a bankok két évvel ezelőtti csődjének tulajdonítható, a második pedig a múlt évi politikai nehézségeknek.

A magánszektor

A vállalatok fejlődését a Szlovák Köztársaságban főleg saját forrásból finanszírozták. A magánszektor részese-
dése a bruttó hazai termékben 76,8 % volt (az értéktöbbsé-
gen alapuló átszámítás szerint), az ipari termelésből 68,2
%, az építőipari teljesítményből pedig 83,2 %. A közúti
teherszállításban a magánszállítók az áruvolumen 82,1
%-át szállították. A magánvállalatok részesedése az
összes kiskereskedelmi forgalomból 94,6 % volt.

Néhány makroökonómiai mutató előrejelzése az 1998-as évre

A szlovák gazdasági fejlődés mutatói a 7. táblázatban
találhatók. A jövőben a munka termelékenységének
dinamikus növekedése várható a túlfoglalkoztatottság
folyamatos csökkenése miatt. A bruttó hazai termék
dinamikusabb fejlődésének a munka termelékenysége
dinamikusabb fejlődésével kell együtt járnia.

A Szlovák Köztársaság folyamatos fejlődése a
magánvállalkozói tevékenység hatékonyságától, a tár-

sadalmi fejlődésre ható negatív jelenségek kiküszö-
bölésétől, valamint a jól megalapozott gazdaságpoli-
tikától függ. E politika támogatja a növekedésorientált
fejlődést, miközben megőrzi a makroökonómiai stabili-
tást.

Felhasznált irodalom

- Statistic Yearbook of the Slovak Republic 1996, Statistical
Office of the Slovak Republic, Publishing House of the
Slovak Academy of Sciences, Bratislava 1997
- Monitor of the Economy of the Slovak Republic in December
1996 Part I and II, Comprehensive Analytical Works
Division, Statistical Office of the Slovak Republic,
Bratislava 1997
- Statistical Review of the Slovak Republic, 4/1996 and 1997,
Comprehensive Analytical Works Division, Statistical
Office of the Slovak Republic, Bratislava 1997
- Statistical Information's of the National Bank of Slovakia,
December 1996, 1997 and Mai 1998, National Bank of
Slovakia, Department of Statistic, Bratislava 1997, April 1998
- TREND, Economy and Business Weekly, February 26th 1997,
Bratislava

E számunk szerzői:

CSABA László a Kopint Datorg tudományos tanácsadója, egyetemi tanár, BKE Összehasonlító Közgazdasági
Tanszék; IMRE Tamás koordinációs igazgató, Magyar Olaj- és Gázipari Rt. Upstream Üzletcsoport; Dr. Zlatica
IVANIČOVÁ docens, az Operációkutatási és Ökonometriai Tanszék munkatársa, a Nemzetközi Kapcsolatok rek-
torhelyettese, Közgazdaságtudományi Egyetem Gazdaságinformatikai Kar (Pozsony); Dr. Ivan BREZINA mérnök,
az Operációkutatási és Ökonometriai Tanszék munkatársa, tanszékvezető-helyettes, Közgazdaságtudományi Egyetem
Gazdaságinformatikai Kar (Pozsony); KAPÁS Judit egyetemi tanársegéd, Kossuth Lajos Tudományegyetem
Közgazdasági és Üzleti Tudományos Intézete; Dr. Rubóczky István nyugdíjas osztályvezető.